

BÖLÜM 2

AFRİKA SOKAK LEZZETLERİ

Gürkan KALKAN¹

GİRİŞ

İnsanların tüm dünyada paylaşımlarda bulunabileceği ortak konulardan bir tanesi yiyecek olarak görülmektedir. Bu konu insanların etkileşimde bulunduğu ve kültürel değerlerin paylaşımının yaşandığı ender durumlardandır. Yemek denince ilk gelen ülkeler akla her ne kadar Avrupa odaklı olsa da dünya genelinde güçlü ve köklü mutfaklara farklı kıta ve ülkelerde rastlamak mümkündür. En eski medeniyetlerin olduğu kıtalardan birisi de Afrika Kıtasıdır. Kıta birçok devletin özellikle Avrupalı devletlerin sömürgesinde kalmış ve onların medeniyetleri ile yoğrulmuştur. Bu durum kıtanın mutfaklarında da etkisini bırakmıştır. Genel anlamda kıtanın dünya tarafından bilinen yemeklerinde Avrupa ülkeleri ile benzerlik gösterebilmekte ve hatta bu mutfakları sündürebilmek için ithal gıdalar kullanılmaktadır (1). Ancak tam anlamıyla yerel halkın yemeklerini yansıtan ve onlardan izler taşıyan asıl mutfak olarak sokak lezzetleri gösterilebilmektedir. Afrika halkının ağırlıkta ürettiği ürünlerden oluşan sokak mutfağı ürünleri günümüzde farklı milletlerden gelen insanlar için tadım noktaları haline gelmiştir. Küreselleşmenin yarattığı sıradanlaşmış mutfaklardan kurtulmak ve gittikleri destinasyonu tam anlamıyla tanımak isteyen turistlerin uğrak yeri haline gelen sokak lezzetleri noktaları gastronomi turizmi altında ayrı bir başlıkta ele alınmaya başlanmıştır.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Isparta Meslek Yüksekokulu, Otel, Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, gurkankalkan@isparta.edu.tr

SONUÇ

Destinasyonları güçlü kılan birçok yan üründen bahsetmek mümkündür. Ancak kişilerin destinasyonu tercih etmesinde etkili olan temel etmenler arasında yiyecek ve içecekler yer almaktadır. Ayrıca destinasyonun yiyecek yönü ne kadar güçlü ise destinasyona sağladığı katkı o oranda güçlü olmaktadır. Destinasyonu güçlü kılan etmenler arasında günümüzde “Sokak Lezzetleri” gösterilebilmektedir. Araştırma kapsamında Afrika Kıtasında en çok bilinen ve o bölge ile anılan sokak lezzetleri paylaşılmıştır. Farklı tat, kültür, yaşam şekli ve sosyal iletişime katılmak isteyen insanların bu lezzet noktalarını tercih ettiği ve onların beğenisine dayalı lezzetlere yer verilmiştir. Genel taramada Afrika sokak lezzetlerinin tüketilebilir gıdalar olduğu ve birçok lezzete ev sahipliği yaptığı yalnız gıda güvenliği ve hijyen konusunda sorunları çok olduğu verisine ulaşılmıştır. Bu destinasyonu tercih edecek kişilerin daha bilindik ve iyi gözlemler yaptıktan sonra gıdaları tüketmeleri tavsiye edilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Riet, V.H., (2002). *The Role of Street Foods in the Diet of Low-Income Urban Residents, the Case of Nairobi*, Wageningen University and Research ProQuest Dissertations Publishing, 2002. 282399
2. Tinker, I. (1997) *Street Foods: Urban Food and Employment in Developing Countries*, New York, Oxford University Press.
3. Sabah. *Afrika Ülkeleri*. (25.03.2022 tarihinde <https://www.sabah.com.tr/egitim/afrikada-kac-ulke-var-afrika-kitasindaki-ulke-sayisi-ve-isimleri-e1-5499864> adresinden ulaşılmıştır).
4. Dalar, M. *Afrika Birliği Örgütünden Afrika Birliğine: Afrika’da Bütünleşme Çabaları*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Ankara. 2013. s. 1-169.
5. Yüksel, A.M. Afrika Jeopolitiği ve ABD’nin Afrika Politikası, *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 2016; 11/2 Winter: 1389-1408.
6. Preparedfoods. *Street Food of Africa*. (08.03.2022 tarihinde <https://www.preparedfoods.com/articles/109953-street-food-of-africa> adresinden ulaşılmıştır).
7. Ayyıldız, S., Özkaya Durlu, F. (2019). Doğu Afrika Ülkeleri Mutfak Kültürü, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2019; 7(96), Eylül: 299-316.
8. Comfort O., C. Food Safety and Hygienic Practices of Street Food Vendors in Owerri, Nigeria. *Studies in Sociology of Science*, 2010; 1(1): 50-57.
9. Muyanja, C., Nayiga, L., Brenda, N., Nasinyama, G. Practices, Knowledge and Risk Factors of Street Food Vendors in Uganda. *Food Control*, 2011; 22 (10): 1551-1558.
10. Theafricangourmet. *Tasting African History Through Street Food*. (24.03.2022 tarihinde <https://www.theafricangourmet.com/2020/09/food-to-buy-on-streets-of-africa.html> adresinden ulaşılmıştır).

11. Crush. *The history of street food*. (24.03.2022 tarihinde <https://crushmag-online.com/the-history-of-street-food/> adresinden ulaşılmıştır).
12. Africa. *African Street Food*. (01.04.2022 tarihinde <https://www.africa.com/top-10-african-street-food/> adresinden ulaşılmıştır).
13. Southafricapackages. *South Africa Tour Packages*. (09.03.2022 tarihinde <https://www.africanoverlandtours.com/overland-africa-blog/street-food-in-africa/> adresinden ulaşılmıştır).
14. Cardoso, R. C. V., Santos, S. M. C., Silva, E. O. Street Food and Intervention: Strategies and Proposals to the Developing World. *Ciência & Saúde Coletiva*, 2009; 14(4), August: 1215-1224.
15. FAO. *Food Processing*. (02.03.2022 tarihinde <http://www.fao.org/fcit/food-processing/street-foods/en/> adresinden ulaşılmıştır).
16. Smith, S. L. J., Xiao, H. G. Culinary Tourism Supply Chains: A Preliminary Examination, *Journal of Travel Research*, 2008; 46, 289-299.
17. Hall, C. M., Sharples, L., Mitchell, R., Macionis, N., Cambourne, B. *Food tourism around the world: Development, Management and Markets*. Oxford: Butterworth-Heinemann; 2003.
18. Sandybayev, A. The Impact of Street and Food Festivals in Gastronomic Tourism through Visitor's Emotions and Satisfaction. A Case of Abu Dhabi Food Festival, *International Journal of Research in Tourism and Hospitality (IJRTH)*, 2018; 4(1): 27-32 ISSN 2455-0043.
19. Stephen Apanga, S., Addah, J., Raymond, D. Food Safety Knowledge and Practice of Street Food Vendors in Rural Northern Ghana, *Food and Public Health*, 2014; 4(3): 99-103. DOI: 10.5923/j.fph.20140403.05.
20. Assob JCN1, Nde PF1, Nsagha DS1, Njimoh DL2, Nfor O3, Njunda AL1, Kamga HLF1. The Incidence of Feco-Oral Parasites in Street-Food Vendors in Buea, South-West Region Cameroon, *African Health Sciences*, 2012; 12(3).
21. Ok, M., Kuria, E. Hygienic and Sanitary Practices of Vendors of Street Foods in Nairobi, Kenya, *African Journal of Food Agriculture and Nutritional Development (AJFAND)*, 2005; 5(1).
22. Ekanem, O.E. The Street Food Trade in Africa: Safety and Socio-Environmental Issues, *Food Control*, 1998; 9(4), 211-215.
23. Chukuezi, C. O. Food Safety and Hygienic Practices of Street Food Vendors in Owerri, Nigeria, *Studies in Sociology of Science*, 2010; 1(1): 50-57.
24. Samapundo, S., Cam Thanh, T.N., Xhaferi, R., Devlieghere, F. Food Safety Knowledge, Attitudes and Practices of Street Food Vendors And Consumers in Ho Chi Minh City, Vietnam, *Food Control*, 2016; 70: 79-89.
25. Hanashiro, A., Marisa, M., Glavur, R., Matt-e, Maria, H., Matt-e, E., Torres, A. F. S. Microbiological Quality of Selected Street Foods From a Restricted Area of Swao Paulo City. Brazil, *Food Control*, 2005; 16, 439-444.
26. Çavuşoğlu, M., Çavuşoğlu, O. Gastronomi Turizmi ve Kıbrıs Sokak Lezzetleri Üzerine Bir Araştırma, *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2018; 2, (Ek1), Bahar: 637-651.
27. Lee J.S., Lee C.K., Choi Y. Examining the role of emotional and functional values in festival evaluation. *J. Travel Res.* 2011; 50:685-696. doi: 10.1177/004728751038546.
28. FAO (Food and Agricultural Organisation of the United Nations). *Draft Revised Guidelines for the Design of Control Measures for Street-Vended Foods in Africa*, (pp. 24-43). Rome: FAO. 1999.
29. Alim, A.B. Risk Factors in Street Food Practices in Developing Countries: A Review, *Food Science and Human Wellness*, 2016; 5: 141-148.
30. Lues, J.F., Rasephei, M.R., Venter, P., Theron, M.M. Assessing food safety and associated food handling practices in street food vending. *Int. J. Environ. Health Res.*, 2006; 16(5): 319-328.

31. Rane, S. Street Vended Food in Developing World: Hazard Analyses, *Indian J. Microbiol*, 2011; 51(1), 100-106.
32. Muyanja, C., Nayiga, L., Brenda, N., Nasinyama, G. Practices, Knowledge and Risk Factors of Street Food Vendors in Uganda. *Food Control*, 2011; 22 (10): 1551-1558.
33. Nkosi, V.N., Tabit, T.F. *The Food Safety Knowledge of Street Food Vendors and The Sanitary Conditions of Their Street Food Vending Environment in the Zululand District*, Heliyon 7- e07640 South Africa. 2021.
34. Alfiero, S., La Guidice, A., Bonadonna, A. Street Food and Innovation: The Food Truck Phenomenon, *British Food Journal*, 2017; 119(11):2462-2476.
35. Braai. *How To Braai Snoek*. (23/03/2022 tarihinde <https://braai.com/how-to-braai-snoek/> adresinden ulaşılmıştır).
36. Yemek. *Güney Afrika'ya Gidip Yemeden Dönmemeniz Gereken 10 Lezzet*. (21.03.2022 tarihinde <https://yemek.com/guney-afrika-yemekleri/> adresinden ulaşılmıştır).
37. Hürriyet. *Mangal Hakkında Her şey*. (10.06.2022 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/mehmet-yasin/mangal-hakkinda-bilmeniz-gereken-her-sey-40513889> adresinden ulaşılmıştır).
38. Africa. *10 Best African Street Food*. (01.04.2022 tarihinde <https://www.africa.com/top-10-african-street-food/> adresinden ulaşılmıştır).
39. International Cuisine. *Mauritius Dholl Puri (Yellow Split Pea Wrap)*. (03.03.2022 tarihinde <https://www.internationalcuisine.com/mauritius-dholl-puri/> adresinden ulaşılmıştır).
40. African Food Network. *15 Amazing African Street Foods You Would Love*. (04.03.2022 tarihinde <https://afrifoodnetwork.com/articles/african-street-foods/> adresinden ulaşılmıştır).
41. Meals By Mavis. *Chicken Chichinga (Ghanaian Chicken Kebabs)*. (02.02.2022 tarihinde <https://mealsbymavis.com/chicken-chichinga-ghanaian-chicken-kebab/> adresinden ulaşılmıştır).
42. Afktravel. *Six East African Foods To Try*. (05.03.2022 tarihinde <https://afktravel.com/113468/foodie-fix-six-east-african-foods-try/> adresinden ulaşılmıştır).
43. Biletbayiblog. *Nijerya'da Ne Yenir? Ne İçilir? | Nijerya'ya Özgü 22 Lezzet*. (08.03.2022 tarihinde <https://blog.biletbayi.com/nijeryada-ne-yenir.html/> adresinden ulaşılmıştır).
44. Okayafrica. *Here Are 50 of the Best African Foods From Across the Continent*. (05.03.2022 tarihinde <https://www.okayafrica.com/african-countries-best-food-dishes-cuisine/?rebellitem=7#rebellitem7> adresinden ulaşılmıştır).
45. Evans. *Accras (Karayip börekleri)*. (02.04.2022 tarihinde <https://tr.evansvilleantiaging.com/accras> adresinden ulaşılmıştır).
46. Tasteatlas. *10 Most Popular African Street Foods*. (01.02.2022 tarihinde <https://www.tasteatlas.com/most-popular-street-foods-in-africa> adresinden ulaşılmıştır).
47. Theculturetrip. *14 Mouth Watering African Street Foods You Need To Try*. (28.03.2022 tarihinde <https://theculturetrip.com/africa/articles/africa-14-mouth-watering-african-street-foods-you-need-to-try/> adresinden ulaşılmıştır).
48. Tasteatlas. *Hawawshi*. (01.02.2022 tarihinde <https://www.tasteatlas.com/hawawshi> adresinden ulaşılmıştır).
49. Tuko. *Nyama Choma Recipe*. (01.03.2022 tarihinde <https://www.tuko.co.ke/261700-nyama-choma-recipe-spice-your-holidays-with-delicacy.html> adresinden ulaşılmıştır).
50. Momoafrica. *10 Best African Street Foods*. (03.03.2022 tarihinde <https://www.momoafrica.com/10-best-african-street-food/> adresinden ulaşılmıştır).